

Idrætten og de psykisk sårbare

**v/ Ejgil Jespersen, lektor
Center for Handicap og Bevægelsesfremme
Syddansk Universitet**

**IDAN konference om Idrættens største udfordringer IV
Vejen Idrætscenter 25. november 2014**

Handicappolitik

Funktionsnedsættelse plus barriere lig med **handicap**

Funktionsnedsættelse plus kompensation lig med

lige muligheder

Kompensationsprincippet

- (1) **Individuelle** personlige ydelser som fx hjælpemidler, personlig assistance, terapi og træning, støtteordninger – risiko for isolation
- (2) **Parallele** tilbud, særlige målgrupper, særligt tilrettelagte tilbud – risiko for stigmatisering og segregation
- (3) **Almene** tilbud, dvs. at samfundet som sådan indrettes så der tages videst mulige hensyn til mennesker med funktionsnedsættelse, ved inkluderende tiltag, tilgængelighed, universelt design – risiko for usynliggørelse af særlige behov

Handicapkonventionen

- **FN's Konvention om rettigheder for personer med handicap omfatter**
”personer, der har en langvarig fysisk, psykisk, intellektuel eller sensorisk funktionsnedsættelse, som i samspil med forskellige barrierer kan hindre dem i fuldt og effektivt at deltage i samfundslivet på lige fod med andre”
- **Om idrætsdeltagelse hedder det bl.a.**
- ***at tilskynde til og fremme, at personer med handicap i videst muligt omfang deltager i almene idrætsaktiviteter på alle niveauer,***
- ***at sikre, at personer med handicap har mulighed for at arrangere, udvikle og deltage i handicapspecifikke idrætsaktiviteter og rekreative tilbud, og med henblik herpå at tilskynde til, at de på lige fod med andre får passende instruktion, træning og ressourcer,***

Centralt ForeningsRegister

Almene idrætstilbud

Aktivitetsspecifikke

Inkluderende

DIF – DGI – DFIF

Flere medlemmer
et succeskriterium

Parallele idrætstilbud

Særlige målgrupper

Særlige behov

DAI – DHIF – DGI-IDVI

Færre medlemmer
et succeskriterium,
såfremt de tabte medlemmer
inkluderes i almene
idrætstilbud

Infantil projektkultur

Proportionssans

**Offentlig støtte til
idrætten**

6 mia. kr.

**Sociale tilbud til
mennesker med
sindslidelse**

12 mia. kr.

Forbud mod forskelsbehandling på arbejdsmarkedet m.v.

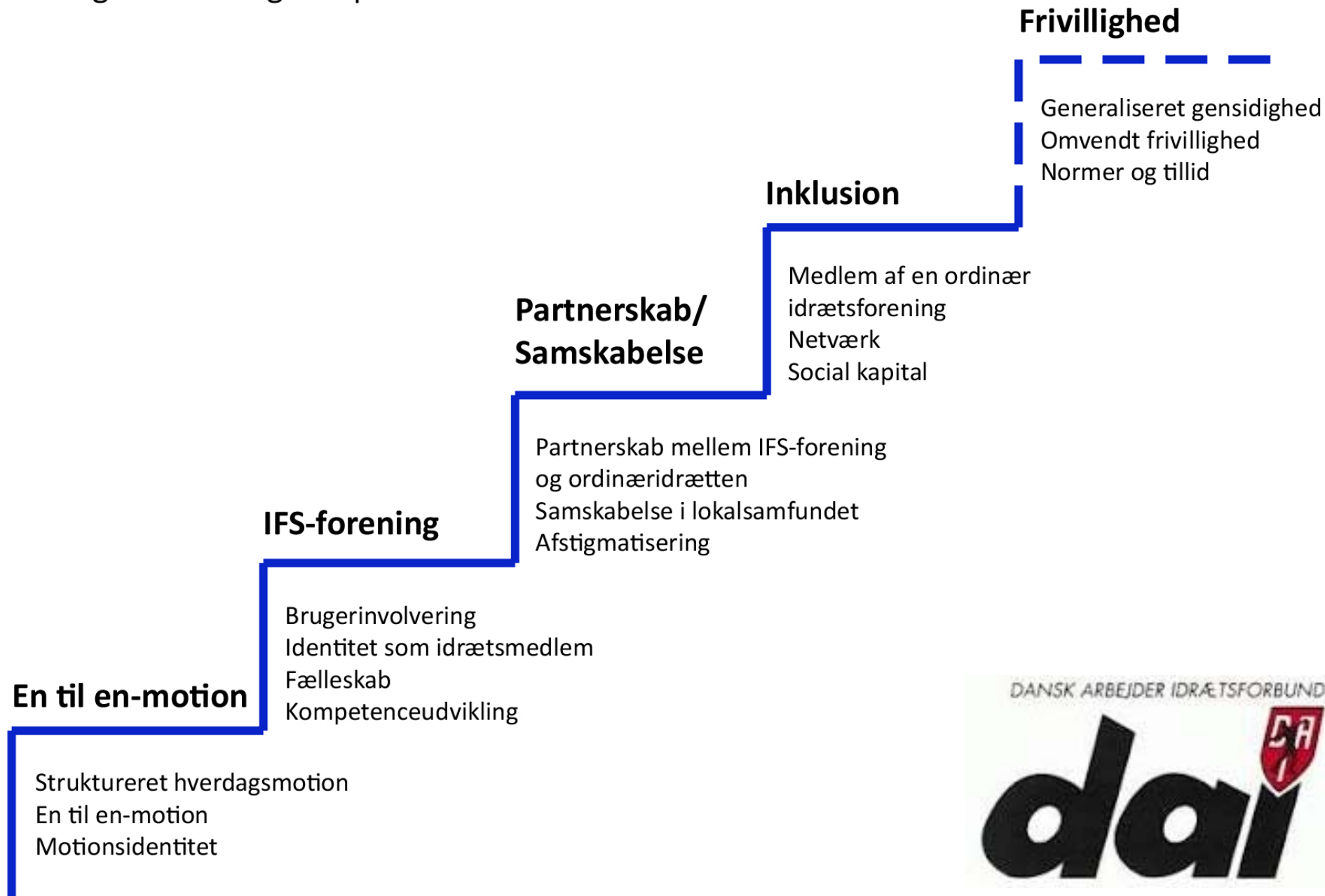
- § 1. Ved **forskelsbehandling** forstås i denne lov enhver direkte eller indirekte forskelsbehandling på grund af race, hudfarve, religion eller tro, politisk anskuelse, seksuel orientering, alder, handicap eller national, social eller etnisk oprindelse.
- *Stk. 2.* Der foreligger direkte forskelsbehandling, når en person på grund af race, hudfarve, religion eller tro, politisk anskuelse, seksuel orientering, alder, handicap eller national, social eller etnisk oprindelse behandles ringere end en anden bliver, er blevet eller ville blive behandlet i en tilsvarende situation.
- **Positiv særbehandling** er som udgangspunkt ikke tilladt, idet det står i modstrid med hovedprincippet om, at der ikke må diskrimineres
- Positiv særbehandling som vej til at gennemføre en udligning af eksisterende uligheder

Inkluderende specialpædagogik

- En konstruktiv selvmodsigelse
- Et inklusionsperspektiv er ikke ensbetydende med en usynliggørelse af, at personer kan have behov for en særligt tilrettelagt indsats
- Udfordringen bliver da at yde støtte på en måde, der ikke stigmatiserer den enkelte person, men derimod giver det mulighed for at deltage aktivt og bidrage til fællesskabets udvikling
- **Flere veje til inklusion i almenidrætten**

IFS - en udviklingsmodel

- organisation og kompetencer

Fortællinger om unge (psykisk sårbare) og deres idrætsoplevelser

Håb

Udvikling

Glæde

Begejstring

Forandring

Fremskridt

Budskaber

- **Sæt de unges liv i fokus**
- **Idræt er ingen trussel**
- **Tilpas idræt og bevægelse**
- **Indgå partnerskaber**
- **Idrætten er svaret... men ikke på alt**
- **Idrætten er bedst til at aflede opmærksomheden fra problemerne**

Netværk, inklusion og deltagelse

- **Social isolation og ensomhed udgør en lige så stor risiko for tidlig død som de kendte KRAM-faktorer**
- **Byg på de levede erfaringer (førstepersonperspektivet)**
- **Byg på sociale netværk og lokale partnerskaber med mening**
- **Styrk den enkeltes netværk**
- **Understøt deltagelse**
- **Kontaktpersoner, rollemodeller, mentorer**
- **Fokus på livssammenhænge frem for organisationer**
- **Idrættens fællesskaber er kærkommen mulighed**

Regeringens psykiatriudvalg (okt. 2013)

- **Fokus på borgerens ressourcer**
- **Metoder til aktiv borgerinddragelse videreudvikles**
- **Der udvikles i partnerskab med brugerorganisationer modeller for peer-to-peer i dansk kontekst**
- **Plan for udvikling af systematisk inddragelse af pårørende**
- **Samarbejde med civilsamfundet (aftaler, samskabelse)**

Stille inklusion i idrætten

- **Psykiske lidelser er mest hæmmende for idrætsdeltagelse sammenlignet med fysiske handicap og helbredsproblemer**
- **Alligevel rummer idrætsforeningerne ca. 69.000 personer (i alderen 16 – 64 år) med en mindre eller større psykisk lidelse**
- **De smutter med uden ståhej og postyr**
- **Der mangler ca. 39.000 personer med en psykisk lidelse før end der er tale om en ligelig repræsentation**
- **De bærer en tung sundhedsbyrde og er mindre tilfredse med livet**
- **Idrætten er fuldt på højde med deltagelsesniveauet på andre områder (uddannelse, beskæftigelse, kulturarr.) og har ikke specielt noget at skamme sig over**

Fra omsorgs- til udviklingskultur

**Projektkulturens
offerdyrkelse
bare**

3 - 4.000

**personer med
psykiske lidelser**

**Idrætskulturens
fællesskaber
op mod**

100.000

**personer med
psykiske lidelser**

Søren Møller, fmd. for DGI

”Vi skal (...) være omhyggelige og varsomme, når vi sammen med stat og kommune iværksætter projekter, puljer, sigtelinier, strategier osv. Vi skal lære af og beskytte de erfaringer, der i al stilhed opnås i foreningerne”

Kilde: Udspil nr. 7, oktober 2014.

Eller med andre ord:

**FORENINGERNE ER ET
ALTERNATIV TIL
SUGARDATING**